

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 3 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h, za pošiljanje na dom računa se za vsa leta 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovoli po pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Govor dr. Tavčarja

v poslanski zbornici dne 22. novembra t. l.

(Konec.)

Res je sicer, da se pojavlja časih v surovi in okorni obliki, toda turnirji se ne izvajajo v glaci-rokavicah in vzroki, kateri so rodili to obžalovanja vredno obliko boja, so taki, da se mora reči, teh vzrokov ni ustvarila svobodomiselnost, ampak klerikalna stranka.

Glavni vzrok, da je postalo protiklerikalno gibanje na Kranjskem fanatično, je to, da se pri nas verske tajnosti na brezvesten način ponižujejo za politična agitacijska sredstva. Verske tajnosti in cerkvena avtoriteta se na Kranjskem že dolgo vrsto let sistematično zlorabljajo v politične namene.

Prejšnji knezoškof je v ta namen izgojil čredo mladih duhovnikov, ki pomanjkujo jim krščansko ljubezen in pravo vnetost za verske zadeve nadomeščajo z brezprimerno surovostjo in s političnim fanatizmom. Tej neotesani čredi so prižnice na Kranjskem že dlje časa izročene, tako da že dolgo časa ne čujemo prave božje besede.

Naše pridige so večinoma klerikalne hujskarije (Čujte! Čujte!), proti napredni stranki naperjene psovalne polemike, prepipi s svobodomiselnimi listi, pred vsem pa žaljenja časti, zasramovanja tistih župljanov, ki pripadajo svobodomiselni stranki. Lahko se reče — in to bi moralo zastopnike katoliške stranke navdajati s strahom — da je na Kranjskem prižnica postala sramotni oder, na katerem so svobodomiselnosti možje izpostavljajo javnemu zaničevanju in slikajo zbranim vernikom kot prihodnji prebivalci pekla.

V ilustriranje teh nečuvnih razmer, katerim se dajo primerjati kvečjemu škotske razmere tistih časov, ko je bil znani šentandrejski nadškof umorjen, naj navedem nekaj vzgledov.

Proti napredni stranki se pred vsem pavšalno hujška. Zato služi naj jeden dokaz. Gospodom naj služi v to pridiga v Dobrničah. Dobrnič so župnija na Dolenjskem, kjer je bil mandat tovariša Povšeta pri zadnjih državnozborskih volitvah v veliki nevarnosti.

Ko se je v Dobrničah izvedelo, da mislimo tam v korist svobodomiselnemu kandidatu prirediti shod volilcev, začelo se je z agitacijskimi pridigami.

Jaz nič ne pretiram, ampak govorim golo resnico. Tedaj se je v Dobrničah povsem resno pridigovalo, da slovenska svobodomiselnost nima drugega namena, kakor pregnati Boga iz tabernakelna na altarju in ga nadomestiti — tu se moram kot dostojen in sramežljiv mož jako rezervirano izraziti — s tistim delom ženskega telesa, ki se navadno skrbno in vestno zakriva. (Živahni fej-klici.)

Ljudstvo je to smatralo kot dobesedno resnično. Ženske so začele v cerkvi jokati, moški stiskati pesti, in če bi mi bili tedaj priredili v Dobrničah shod, bi bila prav gotovo kri tekla.

Podobne pridige so bile pri državnozborskih kakor tudi pri deželnozborskih volitvah v vseh cerkvah na dnevnem redu, ne izvzemši niti stolne cerkve. Propovedniki so se največ bavili s takoiimenovanimi liberalci, to je s svobodomiselnimi strankami. Ti so se slikali kot neverneži, bogatajci sploh kot ljudje, katere bo Bog preklel.

A ravno tako, kakor sploh proti stranki, s prižnic in še veliko rajše se ščuje proti posameznim župljanom, ki slučajno pripadajo napredni stranki.

Slučaj v Dragi utegne biti znan nekaterim izmed Vas. Navajam ga le v dokaz, da je prememba obstoječih zakonov glede motenja vere res potrebna in nujna.

Draga ima liberalnega župana, ki je, kakor se samo ob sebi umeje, ondodnemu duhovniku trn v peti. Duhovnik je tega župana pred zbranimi verniki v pridigi na najgrši način napadal in opsoval.

K tej pridigi prišli so mej drugimi tudi županova žena in skoraj gotovo tudi njegovi otroci, da slišijo božjo besedo. Te pa niso slišali, pač pa so morali biti takorekoč gledalci, ko je bil njih sivi oče sredi cerkve nekako in effigie obešen. (Čujte! Čujte!)

Da si morete predstavljati čutila uboge žene, treba je vedeti, kake pojme ima naše kmetstvo o cerkvi. Ljudstvo smatra cerkev po pravici za najsvetejšo in najidealnejše mesto, in osramočenje v cerkvi smatra ljudstvo za veliko nesrečo, za madež, ki se vse življenje več ne izbriše.

Da se omenjena žena, ki se je s svojim soprogom čutila sožaljeno, naposled ni mogla več premagovati, se mi zdi naravno, se mi zdi celo hvalevredno. Vzlic temu jo je državno pravdnštvo tožilo radi motenja vere, a sodišče druge instance ni pustilo obtožbe veljati. To je bila odločitev, ki dela čast c. kr. nadsodišču v Gradcu, pravična, izborna odločitev. Vzlic temu ni izključeno, da ne poda generalna prokuratura, ki je sem in tam jako zastarelih nazorov, pritožbe v varstvo zakona in v varstvo psovalne pravice naše duhovščine. Take pritožbe se časih primerijo.

Podoben slučaj kakor v Dragi se je primeril v Kostanjevici. Tam je neko mlado in cvetoče dekle ogorčeno zaklicalo duhovniku: »Molči«, ko se je ta brezsrčno predznil, v pridigi sramotiti sivolasega dekletovega očeta. Mejklicateljica v cerkvi je pri državnem oblastvu našla milost, bržčas ker je mlada in cvetoča, in ker je dala izgled ginljive otročje ljubezni, katere je bil Bog tisti dan gotovo bolj vesel, kakor psovalne pridige konstanjeviškega duhovnika. (Odobranje.)

To sta bila dva slučaja, v katerih se je takoj v cerkvi reagiralo. Brez števila je pa slučajev, da so se napadenci in njih svojci sramovali, se poskrili kakor bojazljivi zajci v detelji in pretrpeli storjena jim zasramovanja.

Moja oseba je za mlade pridigarje neizperen vir. (Veselost.) Skoro vsako nedeljo me za časa volitev v naših cerkvah kakor se pravi čez prižnico meče, da sem vzlic svojim skromnim zmognostim in dasi sem najmiroljubnejša natura postal skoro razupit na Kranjskem. V župni cerkvi pri Sv. Jakobu v Ljubljani je neki duhovnik tudi mojo ženo javno zasmejal, ker nekaj šolarjev, ko so jih Uršulinke vrgle na cesto, ni hotela pustiti lakote umreti. (Medklici.) Tako živimo na Kranjskem.

Samo ob sebi se razume, da so naši časopisi na škofovem indeksu. Ni ga pastirskega lista, v katerem bi se svobodomiselnosti listi ne preklinjali in se čitanje teh listov pod smrtnim grehom prepovedovalo. Država jamči sicer za svobodno mišljenje in za varstvo obrtnih podjetij, a naš škof se čisto nič ne briga za to

jamstvo in prepoveduje, kar po veljavnih zakonih ni prepovedano. Zlasti se na tem polju odveza in spoved na največevnejši način zlorabljata.

Kdor je naročen na svobodomiselnost liste ali jih le čita, ne dobi odveze. V kronovini kranjski je postala spoved najizdatnejše, a tudi najgrozovitejše agitacijsko sredstvo v političnem boju. Izmed mnogih slučajev naj v izgled navedem samo jeden slučaj, ki je pa najbolj barbaričen, kar si jih je možno misliti. V neki gorenjski občini je živel kmet, ki je pripadal napredni stranki in je bil naročen na »Rodoljuba«. Njegova sredstva mu niso kaj več dopuščala. Imel je ženo, Bogu jako udano ženo, kakor imamo na Kranjskem sploh samo Bogu jako udane žene. Po zimi se je zgodilo, da sta bila bolna gospodar in gospodinja. Ker so hiše na deželi tesne, je moral mož ležati v spodnji sobi, žena pa si je smrtno posteljo pripravila v zgornji sobi, jedno nadstropje višje. Sirota je kmalu čutila, da se bliža njena smrtna ura. V tem oziru ima naše kmetstvo ljudstvo zanesljive slutnje, a tudi neko ravnodušnost. Umiranje mu je delo, ki se mora v miru in z udanostjo izvršiti. Tudi uboga Maruša je hotela zadnje težko delo opraviti z udanostjo do Boga. Uredila je svoje posvetne zadeve in pustila potem poklicati duhovnika. Bilo je to proti deveti uri zvečer, kar božjemu hlapcu že samo po sebi ni bilo všeč, ker ti ne ljubijo obhajil ponoči.

Naša Maruša pa ni mogla umiranja regulirati po duhovnikovi volji in vedela je natanko, da, kadar pride smrt, je treba tudi ponoči umreti. Okrasila je torej svojo smrtno posteljo, dala užgati svečo s svetih Višarj, pustila poklicati duhovnika in s ponižnostjo in z zaupanjem čakala, da pride naš Gospod in Odrešenik v njeno skromno koč.

Spoved je bila kratka, kajti kakšne grehe more imeti taka žena — treba je samo poznati razmere v goratih krajih dežele — ki je vse svoje življenje delala kakor živina in molila kakor angelj! Zdaj pride to, kar je čudovito: Maruša ni dobila odveze; duhovnik je izjavil, da jej ne more dati odveze, dokler ni pregovorila svojega moža, da opusti liberalnega »Rodoljuba« (Čujte! Čujte!)

S to izjavo je duhovnik ponoči zapustil smrtno posteljo uboge žene in odšel. Lahko si predstavljate muke obžalovanja vredne žene, ki naj bi, kakor pravi Shakespeare v jednom svojih kraljev »cvetoča v svojih grehah stopila brez odveze pred božji prestol«. To je misel, ki vsako kmetko ženo na Kranjskem spravi do blaznosti. Zdaj se je začelo parlamentiranje. Ko je bolni mož spodaj slišal, da hoče žena še enkrat z njim govoriti, dal se je nesti v zgornjo nadstropje. Ko je čul, kaj žena zahteva, vzkripela je v njem zadnja kaplja krvi, kajti pri nas na Kranjskem ni navada, zlasti ne na kmetih, da bi mož ženi le količkaj odjenjal. In tako je trajalo parlamentiranje celo noč. Trikrat se je dal bolni mož nesti k smrtno-bolni ženi, dokler ga grozni duševni strah in hipokratična poteza na obličju umirajoče nista omehčala in je slovesno obljubil, da »Rodoljuba« pusti. Zdaj šele se je moglo poklicati duhovnika in prav tik pred smrtjo je Maruša prejela sv. popotnico. (Fej-klici.)

Gospoda moja! Ko bi mož ne bil odjenjal, umrla bi bila žena brez odveze.

Mislím, da bi bil duhovnik imel to na vesti in jaz na njegovem mestu bi ne imel nobene mirne noči več, ako bi se mi bilo kaj tacega primerilo; pri tem pa mislim, da mož tudi vse to verjame, kar pridiguje.

Gospoda moja! Take so razmere pri nas na Kranjskem. Mi smo v takem položaju, da moramo pred fanatizmom duhovščine braniti ne samo svoje duše, ampak tudi takorekoč svoje imetje, svoje življenje, svoje zdravje. Tu naj zopet omenim slučaj v Gočah, kjer je od duhovnika nahujskana klerikalna tolpa nasprotno stranko v neki hiši celo noč oblegala, navzočne telesno poškodovala in jih pripravila v največji strah. Goški slučaj je znan. Razpravljati nečem o njem, ker se bo vsled podane pritožbe še kasa-cijski dvor z njim pečal. V tem slučaju se je pokazalo, da je od goškega kurata, ki sliši na ime Ferjančič, nahujskana klerikalna tolpa se drznila napasti in poškodovati imetje in zdravje liberalnih bližnjikov. Liberalno stranko v Gočah, če se smem tako izraziti, je vodil ondodni župan Žgur.

O goškem slučaju torej nečem govoriti, ali kar se je zdaj primerilo, hočem vendar navesti, zlasti da pokažem družbanu v celi nagoti tisti mili katolicizem, katerega je hvalil in slavil.

Pred kratkim je umrl v Gočah vodja ondodne svobodomiselnosti stranke, župan Žgur. Seveda so duhovniki takoj rekli: Prst božji se je pokazal. Toda to je postranska stvar. Zgodilo se je naslednje:

Ko so mrliča nesli k pokopu, se je katoliška stranka v Gočah postavila nasproti hiše žalosti in tulila ter prepevala umazane pesmi. In ko so mrliča mimo nesli, so klerikalci njega in njegove sorodnike grdo psovali. (Čujte! Čujte!) Ko je potem pogreb šel skozi vas, so klerikalci, katere vodi ondodni kurat Ferjančič, napravili špalir in se ves čas rogali umrlemu in njegovi rodovini. Ko so mrliča pokopali, so klerikalci od veselja streljali, le da bi lepo katoliško vero, ki ima v njih jedine zastopnike v Gočah, pokazali v njeni najpopolnejši krasoti. (Čujte! Čujte!)

Taki so odnosi na Kranjskem. Pri taci razmerah je pač veliko poguma treba, ako se trdi, da sedanji zakoni zadostujejo in da premembe teh zakonov ni potreba. (Pritrjevanje.)

Ta zbirka izgledov naj za danes zadostuje. Upam, da si bodo gospodje vsaj deloma mogli predstavljati, kako moramo naprednjaki na Kranjskem živeti in se boriti.

H koncu še nekaj splošnih pripomenj. Dve vprašanji bi bili umestni: na prvo naj odgovore pravi in prepričani zastopniki katoliških interesov v tej zbornici. Na vprašanje namreč, če je katoliški cerkvi v korist, ako nastanejo v cerkveni upravi tako divje razmere, kakor so nastale na Kranjskem. Kot prepričan katoličan, da rabim izraz našega občespoštovnega gospoda prezidenta, si upam izreči mnenje, da taki duhovniki, kakor so v Dobrničah, v Dragi in v Gočah, nikomur toliko ne škodujejo, kakor ravno cerkvi sami. (Jako res!)

Drugo vprašanje bi bilo staviti državni upravi, vprašanje namreč, če smatra kot koristno za interese države, ako se v državi ustanovi druga država, (Pritrjevanje), druga država, ki ima zlasti na Kranjskem brez dvoma večjo in moč-

nejšo avtonomijo, kakor je ista prave države. (Čujte! Čujte!) Odgovora na to vprašanje ne pričakujem. Saj vemo popolnoma natančno, pri čem da smo v Avstriji. Klerikalizem se je vsesal v vse znojnice države (Tako je!), in Avstrija, ki je od nekdaj bila pol Španije, je na najboljšem potu, da se čisto pomeksikani. Ako je ta čestitljiva država res obsojena, da razpade, ne bodo tega krivi narodi, ki se bodo naposled že še porazumeli, ker se morajo porazumeti. Kriva bo tega pred vsem nesrečna tradicija, da mora Avstrija, ker je slučajno katoliška, biti klerikalna in da mora državna uprava biti reakcionarna (Živahno odobravanje) in reakcionarna je bila ta uprava celo v časih, ko so se v Avstriji liberalne vladne razmere simulirale. (Odobravanje.)

Jaz bom glasoval za nujnost vseh treh predlogov. (Živahno odobravanje in ploskanje. Govorniku se mnogostransko čestita.)

V Ljubljani, 27. novembra.

Jugoslovansko vseučilišče in ruski list.

Živahna akcija, ki se kaže sedaj med slovenskim prebivalstvom, obrnila je nase pozornost tudi na Ruskem. Petrograška »Rossija« se bavi v celnem članku s tem predmetom, v katerem se mej drugim čita: »Slovansko gibanje v Avstriji se izkazuje z velikimi uspehi in pridobitki. Doslej so Slovani v Avstriji molčali in trpeli, toda zdaj jasno in glasno povzdigujejo svoje glasove ter zahtevajo, da se enkrat izpolnijo njih davne terjatve. Prerojenje Slovanov v Avstriji je velika dogodba v poslednjih letih političnega življenja Evrope. Poskušalo se je, ponemčiti Slované, upalo se je, da nemška kultura zatre v njih slovansko kri. Toda to se ni zgodilo. Pri osvojevanju kulture so postajali Slovani krepkejši, močnejši v obrambi svojih pravic, katere imajo kakor posebna narodna pasma. Ako bi si ne bili Nemci prizadevali ubiti Slovanom njih kulturo, potem bi morebiti bili avstrijski Slovani le množica občutljivih trpinov. Toda ta zvita nakana, Slované oslabiti, je prinesla take rezultate, o katerih se še Metternichu ni moglo nekdaj sanjati. Slovani so s svojim umom prišli do zaključka, da so njih bodoči uspehi v borbi za najsvetejše pravice v tesni zvezi s kulturnim napredkom. Zdaj zahtevajo, da se ustanovi v dveh mestih dve slovanski univerzi, češka v Brnu, slovenska v Ljubljani. Avstrijska vlada ne more zavreči teh zahtev, ako noče izzvati zoper sebe nove nezadovoljnosti, in to baš v trenutku, ko si prizadeva z vsemi sredstvi ohraniti mir, ki je potreben za plodno parlamentarno delovanje.

Protislovanska zveza na Balkanu.

»Nov. Vremja« poroča: Hitro zapored sta obiskala kralj rumunski in kralj grški Dunaj ter sta baje glavna stebra zveze, ki se osnuje pod protektoratom Avstrije proti Slovanom na Balkanu. Turški sultan je dal nedavno na čast grškemu poslaniku banket in kmalu nato je prišla grška eskadra v turške luke. Poroča se, da je Turčija poravnala vse difference z Avstrijo. Zdi se torej, da je dosegla avstrijska diplomacija uspeh, da je dognala protiutež ruskemu vplivu na Balkanu. Ali vse to se le zdi, kajti resnica je drugačna. Grčija zahteva, naj ji Rumunija prepusti Kucovalahijo v Macedoniji, čemer se Rumunija upira. Zato so se avstrijske nade, da se ustanovi grško-rumunska protiruska zveza, razpršile. Tudi grškega ladijevja Turčija ni bila vesela v svojih lukah. Avstrijske intrige proti Slovanom na Balkanu so se torej izjalovile.

Vojna v Južni Afriki.

Kitchener je sporočil, da ujamejo Angleži vsak teden okoli 400 Burov. Angleška vlada pa je šele pred pol letom opetovano trdila, da je Burov pod orožjem k večjemu še 10.000. Odtlej bi bili torej Angleži ujeli 24krat po 400, t. j. 9600 Burov, tako da bi bilo danes le še 400 Burov pod orožjem. Ker pa traja vojna nadalje ter tudi ni videti kake omahljivosti Burov, je to nov dokaz, kako grdosmešno znajo Angleži lagati. Sicer pa poročajo sedaj iz Londona, da ima generalissimus Louis Botha še danes štiri generale: Delareya, ki operira zahodno in jugozahodno Pretorije in Johannes-

burga, Ben Viljoena vzhodno in jugovzhodno te linije, Hertzoga in Deweta, ki operirata v Oranju. Kruitinger in drugi vodje Burov v Kaplandiji dobivajo povelja menda naravnost od Hertzoga in Deweta. Vsak teh 4 generalov ima pod svojim poveljništvom 800—2000 mož, med temi 200—300 pešcev. Vsak ima tovrstne, municijske vozove in topove. Več oddelkov po 100—300 mož je razkropljenih po okrajih, kjer pazijo na Angleže ter sporočajo svojemu generalu o gibanju angleških čet. Glede takozvanega »Blockhaus-sistema« poroča dopisnik »Daily Newsa«, da so postavljene te hišice v razdalji 1000 m narazen, da so iz dvojne pločevine, da so obdane z rovom, zvezane telefonski ter zasedene s 7—9 možmi, ki so deloma tudi črni domačini. Tudi pse imajo pri sebi. Takih block-hiš je sedaj že 2400. Ponoči patrolirajo oboroženi domačini s psi med hišicami. Ker so vse v zvezi, je možno tekom 5—6 ur na vsako točko sklicati vsaj 1500 angleških vojakov. Ali da so te hišice zasedene, je potreba 135.000 mož in 80.000 konj! Angleški parlament se snide 16. januarja, ker rabi vlada zopet denarja in je treba napraviti nove dolgove. Iz Johannesburga poročajo, da je bil Bur Wernek obsojen na smrt in ustreljen, ker je, dasi ujet, hujskal Bure, naj se upro in pobegnejo. Tovariš Meyer pa je bil obsojen na dosmrtno ječo. Častnika Hofmeyer-Rouwa iz Kaplandije, ki je služil v oddelku Lategana, so Angleži v Colesburgu usmrtili. Angleški prostovoljci so se že začeli nastanjati v južnoafriških farmah.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 27. novembra.

— **Veliki javni shod za ljubljansko univerzo**, ki se vrši v nedeljo 1. decembra ob polu 12. uri v velikidvorani »Mestnega doma« **mora pokazati**, da je slovenski narod pripravljen z vsemi silami delati na to, da se ustanovi v Ljubljani univerza. Vse slovensko prebivalstvo se mora združiti, nastopiti kakor jeden mož ter krepko in glasno zahtevati **svojih pravic**. 1. december nam bodi največji praznik — dan, ko bode iz tisoč in tisoč slovenskih grl zaoril buren klic: **dajte nam univerzo!** Vse druge stvari moramo položiti na stran, hiše in ulice naj se izpraznijo — a tam v »Mestnem domu« in okoli njega se hočemo zbrati v trdno falango ter zahtevati, zahtevati in zahtevati ljubljansko univerzo. **Nihče naj ne ostane doma!** Kdor pa ostane — ta je izdajica, ta ni vreden, da ga nazivljemo Slovence. Na noge torej, delajmo — in doseči moramo, v Ljubljani mora stati v najkrajšem času **univerza**.

— **Manifestacija za ljubljansko univerzo**. V sobotni številki Vašega cenjenega lista smo brali, da se pripravlja za nedeljo 1. decembra velikanska manifestacija za ljubljansko univerzo. Srčno nas je razveselila ta novica, saj smo ravno mi Ljubljančanje v prvi vrsti poklicani, da manifestiramo za ljubljansko univerzo. In prepričani smo, da bo naš predlog, ki ga hočemo staviti v naslednjih stavkih, povsod sprejet z navdušenjem. Ljubljanska univerza je gotovo največjega pomena za Ljubljano, in gotovo ne bo preveč, če naj bode dan te manifestacije — dan, ko naj počiva vsako drugo delo. Vse prodajalne naj bodo zaprte, vse obrti naj počivajo, da se tudi na ta način manifestira ta svečanostni dan, ko središče Slovenije zahteva svoje najvišje kulturno ognjišče. Na ta način se tudi omogoči vsem stanovom, da se udeleže tega pomembnega shoda. Apelujemo torej na vse ljubljanske obrtnike in trgovce, da dne 1. decembra **zaprejo** svoje prodajalnice ter pohite v »Mestni dom«. Kdor pa tega ne stori, naj si pripiše sam konsekvence, katere bo izvajalo ljubljansko prebivalstvo iz tega.

Več ljubljanskih obrtnikov in trgovcev.

— **Za vseučilišče v Ljubljani**. Potom mestnega magistrata so včeraj vložile peticije za slovensko vseučilišče v Ljubljani naslednje občine: a) kranjske:

Sv. Ana, Dob. Dolško, Sv. Katarina, Križ pri Kamniku, Prevoje, Radohavas in Št. Vid pri Vipavi. b) štajerske: Artiče, Cezanjevci, Lahonci, Nimno, Sv. Peter pri Mariboru, Ptujška gora, Teharji, Sv. Trojica pri Slatini; c) primorska: Pliskovica in č. koroška: Švabek pri Pliberku. Naravnost na ministrstvo sta poslali peticiji občini: Rakek in Ribnica. Dalje pošiljajo peticije: Gasilno društvo v Cezarjevcih, krajni šolski svet v Švabeku in Hranilnica in posojilnica na Suhi.

— **Nadaljnji glasovi za slovensko univerzo!** Iz Gradca se nam piše: Kdo bi si bil mislil, da se oglasi celo ogrska prestolnica Budimpešta. Dne 21. t. m. so se zbrali na poziv hrvatskega akademičnega društva »Nade« vsi budimpeštanski slovanski visokošolci, Hrvati, Bunjevci, Srbi in Slovaki ter soglasno sklenili naslednjo resolucijo: 1. Dne 21. t. m. zbrani visokošolci v Budimpešti: Hrvati, Srbi, Bunjevci in Slovaki pozdravljajo gibanje slovanskih dijakov v Gradcu, Pragi, Zagrebu in na Dunaju ter žele, da se opravičena zahteva Slovencev glede uestavitve jugoslovanskega vseučilišča v Ljubljani kmalu uresniči. 2. Zbor se pridružuje protestu proti ustanovitvi laškega vseučilišča v Trstu, ker bi bilo to vseučilišče interesom Jugoslovancov na kvar. 3. Istotako želi zbor ekviparacijo zagrebškega vseučilišča z avstrijskimi vseučilišči. — Res je torej, kar trdi brozjavka slovenskih visokošolcev na vlado, da vse slovensko dijaštvo obeh državnih polovic zahteva jugoslovansko univerzo v Ljubljani, dočim se iz vrst nemškega ali italijanskega dijaštva zoper našo pravično zahtevo ni oglasil niti en sam glas. Dr. pl. Körber je pretekli petek zopet patetično izjavil, da je njegova vlada vlada pravičnosti. Če naj je to res, in če vlada noče samo sebe temeljito dementirati, potem se ne sme o naši univerzi pitično dvoumno izraziti, potem nam mora z ustanovitvijo slovenske univerze svojo pravičnost brezdvomno dokazati. — Hrvatski listi, ki se v zadnji dobi pridno oglašajo za našo jugoslovansko univerzo v Ljubljani, niso zadovoljni, da bi ista ne imela medicinske fakultete ter pozivljajo vsi ogorčeni hrvatske in slovenske zdravnike, naj protestirajo proti temu, da bi niti zagrebška niti ljubljanska univerza ne imela medicinskega oddelka. Škandal, da bi ves slovanski jug ne dobil od vlade ene same medicinske fakultete! — Kakor je iz tega razvidno, zahtevajo Hrvati za nas še celo več, nego mi sami, ki smo izpustili v svoji zahtevi medicinsko fakulteto. — V ponedeljek so se odpeljali trije profesorji graške univerze — rektor je ostal doma — na Dunaj, da poročajo o zadnjih dogodkih na graški univerzi. Ali so šli pl. Hartlu tudi tolmačiti zahteve slovenskih akademikov po slovenski univerzi v Ljubljani, nam ni znano. Ker tako pogostoma povdarjajo, da je graška univerza nemška, in da mora nemška ostati, bilo bi popolnoma naravno, da zahtevajo ob ti priliki, naj minister ustanovi Slovencev posebno univerzo v Ljubljani. Kajti kakor jim mora biti iz zgodovine ustanovitve graške univerze znano, ustanovljena je ista za obe narodnosti. Notranje Avstrije, za Nemce in Slovence, kar jim lahko črno na belem dokažemo. Znano jim mora biti, da se je na graški univerzi mnogoletno predavalo v slovenskem jeziku na medicinski, pravoslovni, modroslovni in bogoslovni fakulteti, in da so dotične cesarske naredbe vse še pravomočne, in da so se slovenska predavanja le začasno zaradi premalega števila slušateljev prekinila. Ako akademični senat res hoče varovati nemški značaj graške univerze, mora se krepko potegniti za ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani, kajti sicer vlada zopet uvede slovenska predavanja na graški in konsekventno tudi na dunajski univerzi, kjer študira še več Slovencev. Toliko je namreč brez dvoma gotovo, da bodo slovenski akademiki neustrašeno do konca vstrajali pri zahtevi, da dobe kakor vsi drugi avstrijski narodi predavanja v svojem materinem jeziku! Ako bi jim pa vlada »pravičnosti« ne dala v ta namen lastne univerze v Ljubljani, ampak če bi uvedla slovenska predavanja na graški in na dunajski univerzi, tedaj

bodo tega edino krivi sedanji akademični senati in ne slovanski dijaki obeh imenovanih univerz. Ajdi torej! Čuvajte pravočasno nemški značaj obeh teh univerz in zahtevajte za Slovence slovensko univerzo, sicer postane iz Gradca in Dunaja Inomost v drugi in tretji izdaji. Slovanski akademiki tega, bogme, ne bomo krivi!

— **Razprava o kongregacijah v državnem zboru**, pri kateri je bil klerikalizem v vsi svoji politični in npravni pogubnosti razkrinkan, je končana. Nujnost dotičnih predlogov je bila sicer odklonjena in kaj družega tudi nihče pričakoval ni, ali že to je jako značilno, da je bila nujnost odklonjena samo vsled tega, ker so iz taktičnih nagibov protinji glasovali ali se glasovanja vzdržali tudi taki poslanci, ki se z bistvom teh predlogov sicer popolnoma strinjajo. Vzlic temu pa je ta debata velicega političnega in kulturnega pomena. Silne, uničujoče obtožbe, ki so bile v tej razpravi izrečene proti klerikalizmu in razkritja o njegovem bistvu ne morejo ostati brez dobrega in trajnega upliva na prebivalstvo. S to razpravo se je cerkveno politično vprašanje postavilo mej prve probleme, katere ima rešiti naša država, tik poleg narodnostnega vprašanja. Pokazalo se je, da spada ureditev razmerja mej državo in cerkvijo mej najbolj pereče vseh javnih zadev in da to vprašanje ne pride več z dnevnega reda, dokler se ne dožene v smislu pravičnosti in z ozirom na javni red ter na gmotno, politično in kulturne interese vsega prebivalstva. Da zahteva to tudi interes specijelno slovenskega naroda, pokazal je neustrašni govor dr. Tavčarja, kateri je naredil toliko večji utis, ker dr. Tavčarju ni šlo za kako propagando v korist druge konfesije, kakor vsenemcem, ki so šli v boj za »Proč od Rima«, ampak le za to, da se katoliško duhovništvo potisne v meje njegovega poklica in onemogoči njegovo obcenevarno posezanje v materijelne politične in kulturne zadeve prebivalstva. To stališče se popolnoma strinja z interesi celokupne države kakor z interesi vsega prebivalstva. Našim čitateljem je sedaj govor dr. Tavčarja znan. Priobčili smo ga po stenografičnem zapisniku. Iz nemških listov je znano, da so bili mej govorom dr. Tavčarja izrečeni razni mejklici, v katerih se je zrcalilo silno ogorčenje, ki ga je pri dotičnih poslancih vzbudilo počenje gotovih kranjskih duhovnikov, a ker stenografični zapisnik ne prinaša teh izrazov ogorčenja in zaničevanja, jih nismo hoteli uplesti v govor dr. Tavčarja. Naše klerikalce je ta govor itak silno razkačil, tako da so onemogle jeze postali božjastni. »Slovenec« je o tem govoru priobčil že dva članka, v katerih kar besni, iz katerih pa je tudi spoznati, kako dobro čutijo klerikalci veliki pomen dr. Tavčarjevega govora. Naši klerikalci so imeli doslej kaj prijetno stališče. V »Vaterlandu« in v »Reichswehr« ter v »Reichspost« so napredno stranko in njene može lahko črnili in obrekovali kakor so hoteli ter slikali naše razmere, kakor je njim kazalo. Tem potom so celi državi, in zlasti merodajnim vladnim krogom na Dunaju, kranjske razmere predstavljali v taki luči, kakor je bila v korist klerikalcev, a česar po rečenih listih niso dosegli, to so zanje opravili njihovi prijatelji nemški klerikalci. Zdaj pa je cela država iz govora dr. Tavčarja izvedela, da razmere v naši domovini niso take, kakor jih slikajo klerikalci, da so klerikalci pri nas etablirali strahovlado najhujše vrste, kakršna bi bila v kaki nemški kronovini popolnoma nemogoča, in da se napredna stranka tem razmeram iz najplemenitejših nagibov upira. Prav zato je govor dr. Tavčarja zaslužno delo in smemo upati, da bodo merodajni krogi v prihodnje o kranjskih razmerah imeli boljšo sodbo, kakor doslej. Kar sta začela dr. Ferjančič v svojem proračunskem govoru in sedaj dr. Tavčar, to se mora seveda dosledno nadaljevati, kajti le v tem slučaju se je nadejati, da se provzroči tisti preobrat, ki je neizogibno potreben za saniranje naših javnih razmer. Pri ti priliki naj izrečemo tudi mnenje, da bi bilo po naši sodbi jako koristno in zaslužno delo, ako bi se v posebni brošuri zbralo vse, kar se je pri kongregacijski debati občeanimivega povedalo — in tega je jako mnogo — in ako bi se ta

brošura razširila mej narodom. V to bi bil v prvi vrsti poklican izvrševalni odbor narodno napredne stranke. Že »Slovenčev« strah, da pride dr. Tavčarjev govor mej širše kroge, priča, koliko koristi je pričakovati od take brošure.

— **Blamirani klerikalci.** Iz Idrije se nam piše: V petek napravilo je tukajšnje cecilijansko društvo svojo vsakoletno veselico. Ne omenjali bi te veselice v tem listu, da se ni ob tej priliki zopet pokazalo klerikalno hinavstvo. Po zadnjih volitvah, in posebno radi pisave »Slovenskega Lista« proti našemu meščanstvu in uradništvu bi vsakdo pričakoval, da se isto ne bo vabilo na to klerikalno veselico. Temu pa ni bilo tako. Predsednik cecilijanskega društva, dekan Arko, poslal je vabila vsem društvom, vsem uradnikom in sluga je z vabilno polo obletal vse hiše naprednih meščanov. Značilno je, da je poslal sodnijskim in davčnim uradnikom le nemško vabilo, nemški je bilo povabljen tudi pazniško bralno društvo. In da je bilo vreme isti večer zelo lepo, vendar je g. Arko zastoj čakal našega meščanstva in še posebej uradništva, izmed katerega so le štirje posetili to veselico. Prejšnja leta bila je ta veselica vedno najbolj obiskana. Naše razumništvo pa je letos določno pokazalo, da ne mara za družbo katoliškega duhovnika, ki se je proti svojemu prepričanju ponižal pred, od njega že tolikokrat zaničevanimi socialnimi demokrati. Iskreno čestitam našim g. uradnikom in naprednemu meščanstvu na tako odločnem koraku, kateri naše klerikalce toliko bolj peče, ker se je ravno s to veselico nekako hotelo vjeti uradništvo za prihodnje občinske volitve. No, spodletelo jim je imenitno. Pa tudi drugega občinstva ni bilo mnogo na veselici, dokaz, da se je velika ljubezen do gosp. Arkota že precej ohladila. V Idriji se politično mišljenje menja čez noč, in ne bo dolgo, ko Arkotu vse njegovo hinavstvo ne bo prav nič pomagalo, da bo izgubil poslaniški stolec rad ali nerad. Vemo, da ta velika blamaža ni zadnja in imeli bode, g. poslanec, še mnogo neprijetnih ur! To še začetek ni!

— **Velik javni shod radi šolskega vprašanja** skliče politično društvo »Edinost« za prihodnjo nedeljo popoldne v telovadnico »Tržaškega Sokola« v Trstu. Shod se bo bavil z vprašanjem vseučilišča za Slovence in z mizerijo na polju srednjega in ljudskega šolstva v Trstu. O vprašanju vseučilišča in o vprašanju slovenskega srednjega šolstva v Trstu bo govoril g. dr. Otokar Rybář, o slovenskem ljudskošolskem vprašanju v Trstu pa bosta govorila g. dr. G. Gregorin in g. Miloš Kamušič.

— **Volilno gibanje v Istri.** V nedeljo je bil v Kopru shod volilcev, ki se je izrekel za kandidaturu dr. Gambinija in proti oficijelni kandidaturi dr. Bellija, katerega kandidira laško politično društvo za Istro. Izvolili so tudi deputacijo, ki se je podala k dru. Belliju in ga pozvala, naj umakne svojo kandidaturu, česar pa isti ni hotel storiti. Vsled tega si boste o predstojeh volitvah v Kopru stali nasproti dve stranki.

— **Slovensko gledališče.** Včeraj je gostovala drugič v sezoni naša rojakinja, gospa Polakova v veseloigri »Pri belem konjičku«. Kako priljubljena je pri občinstvu, dokazala je iznova polna hiša, in sprejeta je bila s ploskanjem. G. Polakova je bila dražestna, živahna in ljubezniva gostilničarka Meta, da jo je bilo veselje gledati. Kakor vselej, osvojila si je docela občinstvo s svojo svežo, naravno igro. Tudi prednji kuplet je bil prav zabaven. Izmed drugih sodelovalcev mi je pohvaliti g. Deyla in gđ. Rückovo, ki sta igrala v pravem veseloigrskem tempu; v splošnem je zadoščal g. Danilo, dobro je igral in mnogo smeju zbujal gosp. rež. Verovšek vzlic površnemu memoriranju svoje vloge. G. Lovšin je pošteno storil kar je mogel; žal, da vlogi ni dorasel. G. rež. Dobrovolny je bil simpatičen profesor in gđ. Lounska vzlic neštevilnim napačnim akcentom ljubka prikazen. V obče pa moramo ponavljati tudi glede sinočnje predstave svojo željo, naj bi se nekateri člani drame potrudili, da jim sufleze ne bo več toli kruto potreba. S preobloženostjo se ne more nihče izgovarjati. Pri zanesljivosti naše je vsekakor konec. P.

— **Društvo zdravnikov na Kranjskem.** Dne 30. novembra ob pol 6. uri popoldne vrši se v deželni bolnici redna mesečna seja. Dnevni red: 1. Poročila predsedništva. 2. Demonstracije. 3. Slučajnosti.

— **Himen.** Gosp. Andro Mitrovič, kapelnik slovenske opere in gđ. Hela Lounska Hromadko, član slovenske drame, sta se danes poročila. Iskreno čestitamo!

— **V pojasnilo.** Prof. Vodušek nas prosi objaviti, da je on lastniku Uranje-gledališča astronomično knjižuro poslovenil, razun tega še k trem podobam razlago v nemškem in slovenskem jeziku spisal, pa drugače, da ga ne pozna in nima z njim nič opraviti; ime njegovo je ta človek zlorabil.

— **Shod avstrijskih avskultantov.** Kakor znano, potezajo se avskultantje že od leta 1899. sem za povišanje svoje plače in za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Vsa dosedanja prizadevanja so ostala brez odmeva od strani odločilnih krogov. Vendar se pa to v socialno-političnem oziru upravičeno gibanje potem »ignoriranja od zgoraj« ne bode dalo udušiti, znak in dokaz temu je občni zbor vseh avstrijskih avskultantov, ki je bil sklican minulo nedeljo na Dunaju. Od vseh strani in krajev naše države sešli so se pri tej priliki zastopniki tega zatirane in preziranega uradniškega stanu, da še jedenkrat povzdignejo svoj glas po zasluženi melioraciji svoje čudno nizke plače, in da po skupnem posvetovanju zahteve svoje osvetlijo v temeljitem memorandumu, ki se ima potem predložiti odločilnim faktorjem. Potem, ko je avskultant dr. Purregger (Dunaj) iskreno pozdravil zborovalce in se je z velikim navdušenjem sklenilo, našemu vladarju vpsolati udanostni brzojav, prečital je avskultant dr. Lahner skupno izdelani memorandum, v katerem se zahteva: 1. Povišanje desedanjih adjutov po 500 in 600 goldinarjev na 800 in 1000 gld. in da naj se 2. neadjudirana avskultantska mesta sploh odpravijo, kar bi oboje državne izdatke pomnožilo za 470.000 gld. ali 940.000 K — Te zahteve je smatrati za tem bolj upravičene, ker so dobri časi v justični službi hipoma — kakor so prišli — zopet minuli in je vsakemu avskultantu, katerega zgolj ljubezen do vzvišenega stanu sodnijskega privede v justično prakso, usojeno čakati dolgo vrsto let, in sicer po 46 do 94 let na kako pristavsko mesto. Te številke in pa povsem nezadostna svota mesečnih 41 ali 50 gld. menda dovolj jasno govore, da si bode vsak absolvirani jurist rajši in brez vsega premisleka kje drugod poiskal zaslužka in službe in da bode vlada, ako se ne misli usmiliti te kričeče avskultantske bede, skoro prišla v stisko glede pomanjkanja naraščaja. Po otvorenju debate oglašil se je prvi k besedi g. državni poslanec dr. Ofner, ki je obrazložil sklepe justičnega odseka v parlamentu glede avskultantskega vprašanja, ki je zagotovil zborovalce nadaljnje naklonjenosti odsekov in vrazil up, da se bode stvar vendar-le v doglednem času, četudi ne takoj, v ugodnem smislu rešila. V imenu kranjskih avskultantov govoril je dr. K. Vodušek ter povdarjal, da so razmere v provinci za avskultante istotako trde in slabe, kakor v stolnem mestu države, da so se tudi pri graškem nad sodišču nade pri avancementu v 9. činovni razred v letu 1901 v primer z l. 1900 poslabšale za 80 %, in bode — rebus sic stantibus — vsakemu avskultantu čakati 5 do 6 let na odrešitev. In tudi tu, kakor povsod, se postopa z avskultanti, brez vsakega ozira na njih večinoma slabe ali onemogle gmotne razmere ter jih prestavlja z jednega na drugo mesto, meni nič tebi nič, tudi sredi ali pa koncem meseca. No pa gibanje in prizadevanje avskultantov se upravičuje samo sebe in vsako upravičeno stremeljenje vodi k gotovemu cilju in k dobremu uspehu. V istem smislu pozdravila sta zbor zastopnik čeških avskultantov, dr. Maršner (Praga), in zastopnik južnotirolskih, dr. Zelger (Roveredo). Na predlog dra. Muhleisena (Ljubljana) se je razmotrivan memorandum soglasno sprejel in se na nadaljnji predlog istega sklenilo, memorandum predložiti finančnemu in justičnemu ministarstvu, poslanski in gosposki zbornici ter vsem višjesodnim in sodnim predsedstvom. Na to se je zaklju-

čilo zborovanje, ki naj pomeni odločen in lep korak v prizadevanju za ugodno rešitev aktualnega in splošnega avskultantskega vprašanja.

— **Vprašanje na družbo sv. Mohorja v Celovcu.** Kedaj bo družba sv. Mohorja toliko uljudna in popravi izpake drane oblike čeških mesecev v Mohorjevem koledarju? Že dvakrat se je doposlala družbi na dopisnicah prava pisava istih, in kakor se kaže — brez uspeha. Ako si je družba kupila za rusko pisavo ruske črke, potem bi si lahko nabavila tudi teh nekoliko čeških f za češko pisavo, ako jih sploh nima dozdej. V besedi »Zari« (september) na pr. so na enkrat tri napake, ima se namreč pisati dolgo á, dolgo í in f. — Teh besednih spak Čeh ne spozna za svoje. Torej za prihodnje naj se v koledarju popravi: Unor (dolgo ú), Bzezen (ř), Květen (ě), Září (á, ř, í), Říjen (ř, í). Imena ostalih mesecev so pisana prav. — Mimogredé omenjeno, imeli bi vsaj gg. prelati in drugi duhovniki pri družbi sv. Mohorja znati, da je papež Leon XIII. rojen 1810. leta, torej »vkljub 94 letom« na str. 139. Koledarja je sv. oče šele 91 let star.

— **Prasičja zaprtija.** Z Dolenjskega se nam piše: Poleg kočevskega okr. glavarstva zaprla je tukajšnja vlada tudi okraj Grusuplje in Šmarje. Kakor vemo iz gotovega vira sta občini Grusuplje in Šmarje popolnoma prosti prašičje kuge, toraj je nam nerazumljivo to čudno postopanje, da se dva zdrava okraja zapreta! Ker je taka zaprtija hud udarec za vse živinorejce in ker ni nikakega povoda zaprtiji, pozivljemo kmetske poslance, da na meročajnem mestu spregovore odločno besedo, da nam vladni organi ne bodo zapirali popolnoma zdravih krajev ter tako ogromno škodo delali.

— **Ulom v grajščino Puštal pri Škofjiloki.** V popolnilo včerajšnjega kratkega poročila nam je omeniti, da je jeden tatov že pod ključem. Zove se Jos. Ribernik in se je svoj čas učil ključarstva. Naučil se je menda samo toliko, da zna izdelovati »vetrihe«. Ribernik in njegovi doslej neznani tovariši so odprli 13 sob, jedno so ulomili, druge pa odprli vetrihom. Načeli so se bržčas bogatega plena in preiskali vse natančno. Odprli so 33 omar, vse z vetrihi, odprli vsako škatlo razmetali sploh vse kar je bilo v omarah in vse preiskali. Pri tem so pridno gasili žejo. Izpraznili so do polovico dve veliki steklenici žganja in si privoščili tudi steklenico šampanjca. Kaj so vse pokradli, se še ne ve, posebne škode pa niso provzročili. Omare, v kateri je bil shranjen dragocen kelih, niso mogli odpreti. Ribernik je prodal nekemu I. Osvaidu v grajščini ukradene škarje za 8 kr. Te škarje so ga izdale. Oskrbnik jih je spoznal na kar so orožniki Ribernika prijeli in ga izročili sodišču.

— **Obsojen na smrt.** Pred porotnim sodiščem v Trstu vršila se je te dni razprava proti morilcu svoje lastne žene, 62letnemu Valentinu Romano iz Kopra. Ta je dne 23. junija t. l. v ulici Punta del Forno v Trstu umoril svojo 60letno ženo Antonijo radi — ljubo sumnosti!!! Romano si je vtupil v glavo, da njegova žena greši z nekim so-stanovalcem. In radi tega je izvršil grozen čin. Na razpravi se je dokazalo, da je bilo njegovo ljubosumje neopravičeno. Po izreku porotnikov je sodišče obsodilo Romano v smrt na vešalih. Na vsej razpravi se je Romano vedel zelo cinično in ni obžaloval svojega dejanja. Na vprašanje predsednikovo, da-li je čul sodbo, si je Romano dal ponavljati razsodbo. Ko so ga odvajali, je vskliknil, obrnjen proti uradnikom: Pa bodi tudi na sto metrov visoko...!

— **Zalosten povratek.** V ponedeljek je dospel iz Smirne v Trst parnik »Achille«. Med drugimi popotniki je bila tudi 58letna blazna Ivana C. iz Kranja. Ta nesrečnica se je pred časom podala s svojim možem v Smirno iskat sreče. Ni bila še dolgo tam, ko je jež mož nekega dne umrl, zadela ga je bila kap. Nesrečnica je ostala na tujem povsem osamljena in brez nobene pomoči. Smrt moža in pa misel, da jej ni pomoči od nikoder, sta jo tako potrla, da je zblaznela. V Avstrijo jo je dal prevesti tamošnji avstrijski konzulat.

Sprejeli so ubogo ženo v oddelek za umobolne v tržaški bolnišnici.

— **Konji splašili.** Danes opoldne so se v Šiški na travniku Lukmanovemu hlapcu Francu Opravšu splašili konji in dirjali s tovornim vozom po cesti v mesto. Dirjali so po Marija Tereziji in Dunajski, Franc Ježefovi, po Bleiweisovi na Tržaško cesto, kjer so pri mitnici zadeli v mitnični steber in se ustavili. Na Tržaški cesti so podrli na tla branjevko Mar. Zajčevo stanujočo na Žabjaku št. 14 ker se ni mogla nikakor izogniti. Bila je na rokah in na nogah poškodovana. Prepeljali so jo z rešilnim vozom na njeno stanovanje.

— **V Ameriko** se je odpeljalo v ponedeljek zvečer ljubljanskega južnega kolodvora 27 oseb, včera zvečer pa 40 hrvaških izseljencev.

— **Kopel v hotelu »Pri slonu«** ostane vsled različnih poprav od danes de sobote dne 30. t. m. zaprta.

* **Gospodičen ne bo več.** Švicarske žene so podšuntale zdaj celo Parizanke, da se potegujejo za gospico in gospo pridobiti enotno ime, kakor je to pri moških, kjer je »gospod« vsak, samski ali oženjen. »Gospa« naj je tudi vsaka ženska. To pa je v Avstriji v cesarski rodbini že davno navada. Tako se poroča n. pr. v časnikih: Gospa nadvojvodinja Marija Valerija je ravnokar porodila hčerko. Mala »gospa« nadvojvodinja, katere krst se bo vršil te dni, počuti se prav dobro.

* **Gledališče »Klondyke« v Hurleyu pogorelo.** »Newyorker Staatszeitung« poroča, da se je unelo 5. t. m. v gledališču »Klondyke« ob 3. zjutraj v I. nadstropju menda v peči. V zgornjih prostorih so prebivali ljudje, ki so deloma utekli skozi plamen na stopnjah in se hudo opekli. Zgoreli pa so priljubljena subreta Klara Bonné, igravec Reymond in še osem drugih moških oseb. Prav to gledališče je l. 1887 pogorelo do tal in z njim vred 11 žensk.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst 27. novembra. Slovenski mecen, gospod Fran Kalister, je danes umrl. Pogreb bo v petek ob 10^{1/2} uri zjutraj.

Dunaj 27. novembra. Slavnostni komers »Slovenije« na čast deputaciji obč. sveta ljubljanskega se vrši jutri Bräunerstrasse.

Dunaj 27. novembra. Hrvatje, Srbi, Slovaki in Bunjevci, akademiki budimpeštanski, poslali so »Sloveniji« memorandum s podpis, v katerem naznanjajo, da so s totranskimi Slovani solidarni.

Praga 27. novembra. V ponedeljek bo tukaj velik shod za vseučilišče v Ljubljani in za češko vseučilišče na Moravskem. Govoril bo dr. Herold.

Berolin 27. novembra. Mogočno protiprusko gibanje, ki je nastalo na Galiskem, začelo je vznemirjati tukajšnje politične kroge. Veliki listi, kakor »Köln. Ztg.«, »Nation. Ztg.« in drugi doslej niso omenili obsodbe v Gnezn, začeli pa so protestovati proti gibanju v Galiciji. Nekdaj Bismarckove »Neueste Nachrichten« prijavljajo oster članek, v katerem se napada dr. Körber, ker ni z nobeno besedo reagiral na rezka, Prusiji sovražna izvajanja češkega poslanca Holanskega v drž. zboru.

Praga 27. novembra. Za poljske žrtve v Gnezn je tukajšnji občinski svet daroval 200 K.

Lvov 27. novembra. Za obsojence v Gnezn sta darovala bivši deželni maršal grof Baden 1000 K, sedanji deželni maršal grof Potocki 2000 K. Tudi sicer dohajajo znatni darovi. Včeraj je policija le s težavo preprečila nov naskok na nemški konzulat. Zdaj se izrekajo tudi najkonservativnejši listi, da Poljaki ne smejo več podpirati Nemčiji prijazne zunanje politike.

Dunaj 27. novembra. Poslanec Wolf je imel danes dvoboj na sablje s profesorjem na neki kmetijski šoli na Češkem, dr. Seidlom, zetom posl. dr. Tschanna. Ranjen ni bil nihče. Uzrok dvoboju je nepolitičen.

Darila.

Upravištvu našega lista a po poslali:
Za družbo sv. Cirila in Metoda. Gospa
Josipina Smodej iz Vel. Lašič 2 K. nabrano ob
sestanku Velikolaških devičaric pri sv. Trojici.
— Živeli!

Za vseučiliško akcijo: „Zlatokapljan“ od
„Marijance“ 15 K. — „47“ 5 K. — V. H. 1 K.
Novomeščan 2 K. — Skupaj 23 K. — Živeli!

Avstrijsko specialiteta. Na želodcu boleha-
jočim ljudem priporočati je porabo pristnega „Moll-
ovega Seidlitz-praška“, ki je prekušeno domače
zdravilo in vpliva na želodec krepilno ter pospe-
šilno na prebavljenje in sicer z rastočim uspehom.
Škatljica 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja
to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr.
dvorni zalagatelj, DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekar-
nah na deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov pre-
parat, zaznamovan z varnostno znamko in s pod-
pisom. 5 (2-16)

(Dobra črna čaja) je res pravi užitek,
ki krepča po naporu utrujeno telo in duha ter ga
proži k novi delavnosti. Seveda se dobra pijača
pripravi samo iz jedrnatega, močnega čaja. Ta-
košen pa je Talanda čaj z otoka Ceylona, ki je
prišel pred kratkim v trgovski promet. Ta čaj
daje aromatičen, zlatorumen napoj, ki zadovoljuje
celo razvijenega čajepijca. Ker je ta Talanda čaj
nenavadno jednat, se priporoča, da se ne pušča
dolgo v kropu, kajti drugače bi bil premočan ter
bi izgubil svoj poseben, mil okus.

Meteorologično poročilo.

Vilina nad morjem 806 m. Srednji srčni tlak 736 mm.

Nov.	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Močina v sk. urah
26.	9. zvečer	739.8	-17	sl. jvzhod	oblačno	00 mm.
27.	7. zjutraj	738.5	-0.9	sr. jvzhod	oblačno	
	2. popol.	736.0	0.0	sl. jvzhod	oblačno	

Srednja včerajšnja temperatura -1.2°, nor-
male: 1.3°.

Dunajska borza

dne 27. novembra 1900.

Skupni državni dolg v notah	98.90
Skupni državni dolg v srebru	98.75
Avstrijska zlata rentna	118.80
Avstrijska krona rentna 4%	95.50
Ogrska zlata rentna 4%	118.45
Ogrska krona rentna 4%	93.15
Avstro-ogrski bančni delnice	1605.—
Kreditne delnice	633.50
London vsta	239.3 5
Nemški državni bankovci za 100 mark	117.12
20 mark	23.44
20 frankov	19.06
Italijanski bankovci	93.—
C. kr. cekini	11.31

Z globoko boljo napolnjeni naznan-
jamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem tužno vest, da se je dopadlo
Bogu Vsemogočnemu, našega preljublje-
nega soproga, oziroma očeta, brata, tasta
in starega očeta, gospoda

Eduarda Cernstein

vpokojenega c. in kr. oficla pri vojaški
stavbni upravi, posestnika i. t. d.

danes popoldne ob 2. uri po dolgi, mučni
bolezni, previdenega s sv. zakramenti za
umirajočega, v 76. letu njegove starosti
poklicati v boljšo večnost.

Telesni ostanki dragega pokojnika
se bodo prepeljali v četrtek, 28. t. m.
ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti sv. Petra
cesta št. 22 na mirodvor sv. Krištofa in
ondi položili v lastno rakev.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale
v raznih cerkvah.

Ljubljana, dne 26. novembra 1901.

Ana Cernstein, soproga. — Oto-
kar Cernstein, c. kr. sodni pristav,
Fina Gelger, otroka. — Vasilav
Cernstein, c. in kr. oskrbnik morna-
rice, brat. — Emilija Cernstein,
sinaha. — Med. dr. Ivan Gelger,
zet. — Vsi vnuki. (2 99)

Lekarniški

vežbenik

z maturo, išče mesto.

Adresa: „Pharmacie P. R. V.“
Krško (Kranjsko). (2578-3)

Talanda Ceylon-čaj

Je jednat, aromatičen, čist,

Št. 1 v zavočjih a K — 20, K — 50, K 125

Št. 2 „ „ „ — 24, „ — 60, „ 150

Št. 3 „ „ „ — 32, „ — 80, „ 2.—

se dobliva v vseh večjih živilskih
trgovinah. (2593-1)

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Nelli.

**Kopeli v hotela „pri
slonu“ („Hotel Elephant“)**
ostanejo radi popravljanja
i. t. d. do sobote s jutraj
satvorjene. (2609)

Lepo predivo
kakor tudi
vse druge deželne pridelke
ter
vsako množino suhih gob
kupi najdražje
Anton Kolenc
trgovca v Celji na Stajerskem.
Kdor ima kaj blaga, naj naznani ceno in
kakovost. (2182-15)

Karl Ogoreutz
asistent c. kr. drž. železnice
Jvanka Ogoreutz rojena Hafner
poročena. (2594)
Škofjaloka Lesce
dné 27. listopada 1901.
Mesto vsakega drugega obvestila.

! Priličen nakup!

Ravnokar je došlo naravnost iz tovarne radi pozne sezone za zelo
znižane cene: čuda krasni damski paletoti zadnje novosti
s serpentin-volantom, s kozuhovino ali brez nje, v črni
ali rujavi barvi, v

„Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, vogal Sv. Petra in Resljeve ceste št. 3.

(2588-2)

Oroslav Bernatović.

V četrtek, petek in soboto

28., 29. in 30. novembra 1901

se bodo prodajali ostanki in zaostalo
blago za tako nizke cene, kakershnih
še ni bilo.

Vredno je, ogledati si to blago, kajti ni bilo še tako ugodne
prilike, da se more za malo denarja mnogo in dobro kupiti,
ker kupiš lahko že za 1 gld. 20 kr. blago za celo obleko.
Med ostanki so barhenti, koton, zefir, volneno blago
in blago za gospode, kakor tudi različno drugo blago.
Razen tega se proda v teh 3 dneh 1000 komadov bluz
iz volne in flanela za polovične cene, tako da se dobi
lepa flanelova bluza že za 75 krajcarjev.

Nikogar se ne sili, da mora kaj kupiti!

Cenjene p. n. kupovalce le opozarjamo na to, da se zgoraj
omenjeno blago prodaja

samo

v četrtek, petek in soboto

28., 29. in 30. novembra 1901

in sicer pri tvrdki

Konrad Schumi

Prešernove ulice št. 1, Ljubljana.

Kdor pogleda, gotovo kupi!

Ne zamudi naj nihče te prilike!

(2595-1)

Zahvala.

Za mnogobrojne pismene in
brzjavne čestitke, koje so mi došle
povodom Najvišjega odlikovanja,
izrekan tem potom vsem ovojo naj-
iskrenejšo zahvalo, pvošč ob enem,
da se me ohrani tudi v prihodnje
v prijaznem spominu.

Litija, dne 22. novembra 1901.

Matija Grill

c. kr. okrajni glavar v p., vitez
(2598) Fran Jožefovega reda.

Gos. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž.
Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno,
čez Selzthal v Ansee, Solnograd, čez Klein-Reifling
v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri
5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal
v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. —
Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob
3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno,
čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob je-
zeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez
Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Ma-
rijine vare, Heh, Franzove vare, Karlove vare, Prago,
(direktni voz I. in II. razreda), Lipsko, Dunaj via
Amstetten. — Ob 10. uri zvečer osonni vlak v Trbiž,
Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-
Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda.) — Proga
v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri
17 m zjutraj, ob 1. uri 5 m popoldne, ob 6. uri
55 m zvečer. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz
Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak v Du-
naja via Amstetten, Monakovega, Inomosta, Franzens-
festa, Solnograda, Linc, Steyra, Aussee, Ljubna,
Celovca, Beljaka, (Monakovo-Trst direktni vozovi I.
in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni
vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni
vlak v Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba,
Marijinih varov, Plzna, Prago, (direktni vozovi I. in
II. razreda), Budejevic, Solnograda, Linc, Steyra,
Pariza, Genevo, Curiha, Bregenc, Inomosta, Zella
ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Št. Mo-
horja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m popoldne
osonni vlak v Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka,
Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfeste, Pon-
tabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak v Du-
naja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. — Proga
iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri
in 44 m zjutraj, ob 2. uri 32 m popoldne in ob
8. uri 35 m zvečer. — Odhod iz Ljubljane drž. kol.
v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj,
ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer, ob
10 uri 25 m le ob nedeljah in praznikih v oktobru,
poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v
oktobru. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.
Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m
dopoludne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9 uri 55 m
zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in
samo v oktobru. (1393)

Stanovanje

s tremi sobami in pritlikino za 1. febru-
var 1902 išče stranka brez otrok, stanu-
joča 30 let v eni in isti hiši.

Cesta, lega in najemščina se prosi
pismeno na: Adolf Jonke v Ljubljani, Ko-
lodvorske ulice št. 35. (2541-3)

Priznana naravna

istrska vina

pošiljata po nizki ceni (2010-22)

Rebec & Zalaznik, Pulj.

Najfinejši

cvetlični med

iz čebelnjaka Babnikovega v Dravljah,
z jamstvom pristnosti in čistosti, prodaja v ste-
klenicah po 1/4, 1/2 in 1/1 kilo

Edmund Kavčič

trgovina delikates, v Ljubljani, Prešer-
nove ulice. (12-234)

Mejnarodna panorama.

V poslopju meščanske bolnice.

Vstop s sadnega trga. Pogačarjev trg.
Umetniška razstava I. vrste.

Fotoplastično potovanje po celem svetu
v polni istini.

Kdor želi sebi in svoji deci pripraviti prav
poseben užitek, naj ne zamudi ogledati si
nadaljevanje

pariške razstave.

To je najkrasnejša serija izmej vseh, kar
jih je bilo do sedaj razstavljenih.

Otvorjeno vsak dan, tudi ob nedeljah
in praznikih, od 9. ure zjutraj do
9. ure zvečer. (2584-3)

Vstopnina za odrasle 40 h, za otroke, dijak
in vojske do narednika 20 h.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.